

Zeměměřické a katastrální orgány:

Český úřad zeměměřický a katastrální

Správní úřad zeměměřictví a katastru nemovitostí s celorepublikovou působností podle zákona č.359/1992 Sb. o zeměměřických a katastrálních orgánech (v platném znění). V rozsahu tohoto zákona je nadřizen ostatním správním úřadům resortu zeměměřictví a katastru nemovitostí.

Zeměměřický úřad

Správní úřad s celorepublikovou působností podle zákona č.359/1992 Sb. o zeměměřických a katastrálních orgánech (v platném znění). Spravuje zejména geodetické základy (sítě bodů základního polohového, výškového a tíhového bodového pole), vede základní bázi geografických dat, vede centrální databázové soubory katastru nemovitostí ČR, vede Ústřední archiv zeměměřictví a katastru atd.

Zeměměřický a katastrální inspektorát

Správní úřad pro zeměměřictví a katastr nemovitostí s působností podle zákona č.359/1992 Sb. o zeměměřických a katastrálních orgánech (v platném znění). Zeměměřické a katastrální inspektoráty zejména kontrolují výkon státní správy katastru nemovitostí ČR katastrálními úřady, dohlížejí na ověřování výsledků zeměměřických činností využívaných pro katastr nemovitostí, rozhodují v odvoláních proti rozhodnutím katastrálních úřadů, předkládají návrh na odejmutí úředního oprávnění, projednávají porušení pořádku na úseku zeměměřictví atd.

Katastrální úřad

Správní úřad pro zeměměřictví a katastr nemovitostí, od 1. ledna 2004 s krajskou působností ve 14 krajích podle zákona č.359/1992 Sb. o zeměměřických a katastrálních orgánech (v platném znění). Územní pracoviště katastrálních úřadů jsou převážně v místech okresních měst, ale nejen v nich. Katastrální úřady zejména vykonávají státní správu katastru nemovitostí ČR, správu bodů podrobného polohového a výškového bodového pole, projednávají porušení pořádku na úseku katastru nemovitostí ČR, schvalují změny katastrálních hranic atd.

Odborné pojmy / Co je to... :

A

Analogový (-ová)

Analogový obraz nebo analogová mapa je mapa, jejíž kresba je vyhotovená ručně nebo pomocí mechanických kreslicích pomůcek na papíře nebo jiném nosiči, např. nesrážlivé fólii.

B

Bonitované půdně-ekologické jednotky

Bonitovaná půdně-ekologická jednotka (BPEJ) je základní určovací a oceňovací jednotka produkční schopnosti zemědělské půdy. Ohraničený územní celek, který má specifické ekologické vlastnosti a bioenergetický potenciál. Označuje se pětimístným číselným kódem vyjadřujícím půdně-klimatické vlastnosti.

Bpv (výškový systém)

Výškový systém Baltský - po vyrovnání. Od roku 2000 jediný závazný výškový systém používaný na území České republiky. Srovnávací hladinou pro výpočet výšek v systému je střední hladina Baltského moře v Kronštatě. Systém používá normální Moloděnského výšky.

C

Česko-Slovenská jednotná nivelační síť (ČSJNS)

Geodetický výškový základ na území České republiky a Slovenské republiky. Síť výškových (nivelačních) geodetických bodů vybudovaná převážně v období 1945 - 1960. Výšky bodů byly původně nepřímo vztaženy ke střední hladině Jaderského moře - určeny ve výškovém systému Jadran. Zavedením výškového systému Baltského - po vyrovnání byly výšky určeny i v tomto systému.

Číslo listu vlastnictví

Číslo, pod kterým je vlastník (list vlastnictví) v rámci katastrálního území zapsán v souboru popisných informací katastru nemovitostí (viz dále pojem list vlastnictví).

Číslo mapového listu

Číslo, jímž se označují mapové listy. Určuje umístění a pořadí mapového listu v rámci kladu mapových listů.

D

Digitální tematická mapa

Tematická mapa, jejíž obsah (polohopis, popis, výškopis) je vyjádřen v číselné podobě ve formě grafického počítačového souboru (nebo i více souborů) a uložen na paměťovém médiu počítače. Zpravidla je vyhotovena pomocí speciálního počítačového programu nazývaného grafický editor.

Doplnění pozemku ze zjednodušené evidence katastru nemovitostí

Doplnění pozemku do souboru popisných informací katastru nemovitostí a souboru geodetických informací katastru nemovitostí, a to s označením samostatným parcelním číslem a všemi dalšími obsahovými a formálními náležitostmi podle platného katastrálního zákona. Tímto procesem se do evidence v obou částech operátu katastru nemovitostí vracejí pozemky, které byly v 50. až 60. letech 20. století, vesměs násilnou formou socializovány, to jest sceleny do velkých, obvykle zemědělských a lesních půdních celků, s kterými hospodařily socialistické organizace (jednotná zemědělská družstva, státní statky, státní lesy, atd.). Ani tehdejší politické uspořádání státu však nezrušilo vlastnictví fyzických nebo právnických osob k těmto pozemkům, a proto lze i dnes za zákonem daných podmínek vlastnictví k pozemkům obnovit nebo jinak nahradit (věcně - jiným pozemkem na základě pozemkových úprav nebo finančně).

Druh pozemku

Rozlišení pozemku stanovené katastrálním zákonem a navazujícími právními předpisy. Druhem pozemku evidovaným v katastru nemovitostí ČR jsou orná půda, chmelnice, vinice, zahrada, ovocný sad, trvalý travní porost, lesní půda, vodní plocha, zastavěná plocha a nádvoří. Katastr nemovitostí ve znění platné prováděcí vyhlášky a navazující právní předpisy dále rozlišují způsob využití pozemku (viz pojem způsob využití pozemku v části Z).

E

Evidence nemovitostí

Soupis a popis nemovitostí a jejich geometrické zobrazení na mapách s vyjádřením převážně užitelských a částečně i vlastnických vztahů k nim. Tato pozemková evidence byla v platnosti podle zákona o evidenci nemovitostí od 1. 4. 1964 do 31. 12. 1992 a byla předchůdce dnešního katastru nemovitostí.

F

Fotogrammetrie

Nauka (a současně technologická metoda), která se zabývá určováním tvaru, rozměru a polohy (nebo i jejich změn) předmětů zobrazených na leteckých nebo pozemních měřických (fotografických) snímcích. Fotogrammetrie je speciální součástí vědního oboru geodézie a kartografie.

Geodézie

Geodézie patří mezi nejstarší vědní obory a spadá do souboru matematicko - fyzikálních a technických věd. Vědní obor zabývající se zkoumáním tvaru a rozměru a fyzikálních vlastností Země nebo části zemského povrchu nebo objektů mimo Zemi. K tomu využívá různé geometrické a fyzikální metody. Základním úkolem geodézie je určení vzájemné polohy bodů na zemském povrchu nebo v prostoru ve smyslu vodorovném i svislém. Celý vědní obor je pak možné rozdělit na jednotlivé vědy (vědní disciplíny) zabývající se vždy jeho vybranou částí, např.: vyšší geodézie, nižší geodézie, kosmická geodézie, fyzikální geodézie, inženýrská geodézie, mořská geodézie.

S geodézií úzce spojenými vědními obory jsou kartografie nebo geografie, které analogovou nebo dnes již převážně digitální (počítačovou) formou zaznamenávají výsledky geodetických měření a šetření ve formě map na papíře nebo na paměťovém médiu počítače. Výsledky jmenovaných oborů jsou základem geografických informačních systémů.

Geodetická dokumentace skutečného provedení stavby

Přesnější geodetická část dokumentace skutečného provedení stavby. Stavebním zákonem a zákonem o zeměměřictví předepsaná dokumentace dokončené stavby. Dokládá, že stavba byla postavena podle projektu (byla prostorově umístěna a má tvar podle projektu), který byl součástí návrhu na vydání stavebního povolení. Předepsaný doklad ke kolaudaci stavby. Slouží k budoucí správě a užívání objektů stavby a dotčených pozemků. Obdobně slouží i geodetická dokumentace skutečného provedení terénní úpravy.

Geodetické základy (polohové, výškové, tíhové)

Geodetická bodová pole, tvořená sítí geodetických bodů (polohových, výškových nebo tíhových).

Geografický informační systém

Informační systém schraňující informace geografické, správní či jiné povahy o určitém území (územním celku). Tvoří jej grafická data nesoucí informace o poloze, tvaru a rozměru prvků obsahu systému (zpravidla v podobě digitální tematické mapy) spojená s databází popisných dat geografické, správní či jiné povahy. Zpravidla digitální data v podobě grafických a databázových počítačových souborů.

Geometrické a polohové určení nemovitosti

Geodetické určení polohy, tvaru a rozměru nemovitosti (pozemku, obvodu budovy) v katastru nemovitostí. Číselné vyjádření hranic pozemků a obvodu budov souřadnicemi v souřadnicovém systému S-JTSK nebo vyjádření údajů (výsledky geodetických měření) zaznamenanými v měřických dokumentacích nebo grafické zobrazení v katastrální mapě.

Geometrický plán

Výsledek zeměměřických činností určených k vedení a údržbě katastru nemovitostí v aktuálním stavu. Geometrický plán je technickým podkladem pro vyhotovení rozhodnutí o právních vztazích k nemovitostem, pro vydání kolaudačního rozhodnutí k budovám, které jsou předmětem katastru nemovitostí, pro změnu hranice katastrálního území a obce, pro změnu hranice druhu pozemku. Spolu s právními listinami a měřickou dokumentací (výsledky geodetických měření) je technickým podkladem pro provedení změny v operátu katastru nemovitostí.

Hranice pozemku

Spojnice lomových hraničních bodů pozemku. Obvykle jsou hranice tvořeny úsečkami někdy však i křivkami (zejména u obvodů staveb a terénních úprav).

Informační systém katastru nemovitostí

Systém, který zákonným způsobem ve dvou základních souborech uspořádává popisné (textové) a geodetické (grafické) údaje (data) katastru nemovitostí a umožňuje jejich průběžné vedení, údržbu a distribuci k jejich uživatelům.

Infrastruktura území

Systém staveb (staveb dopravních, rozvodných energetických, telekomunikačních, ostatního technického vybavení, průmyslových a obdobných) zajišťující efektivní a zákonné využití urbanizovaného území měst a obcí.

Inženýrská geodézie

Část vědního oboru geodézie, která využívá obvyklé i speciální geodetické metody a postupy pro účely průzkumu, projektování, výstavby nebo montáže a při využívání stavebních objektů a technologických zařízení.

Inženýrská síť

Potrubní a kabelové energetické nebo spojovací vedení (elektrické kabely, telefonní kabely, vodovodní, kanalizační, plynové potrubí apod.). Inženýrská síť je základní stavbou infrastruktury území.

Jadran (výškový systém)

Výškový systém Jadran. Srovnávací hladinou pro výpočet výšek v systému je střední hladina Jaderského moře v Terstu. Systém používá normální ortometrické výšky.

Jednotná trigonometrická síť katastrální (JTSK)

Geodetický polohový základ na území České republiky a Slovenské republiky. Síť trigonometrických bodů rovnoměrně rozložených na území České republiky a Slovenské republiky, jejichž spojnice tvoří trojúhelníky (síť trojúhelníků, jejichž vrcholy jsou trigonometrické body). Byla vybudována v období 1920 - 1957 a je zákonným způsobem udržována.

Jednotná železniční mapa

Tematická mapa jejímž obsahem je polohopis, výškopis a popis pozemků a staveb železnice a s ní spojených technických zařízení.

Jiný oprávněný

Osoba, která je oprávněna na základě zákona nebo právní listiny nakládat s nemovitostmi. Nejčastější formou oprávnění je právo hospodaření s danou nemovitostí (pozemní komunikace, vodní plocha a tok, les atd.), zákonem uložené obvykle městům, obcím nebo jiným právnickým osobám nebo orgánům státní správy nebo územní samosprávy.

Katastrální mapa

Závazné státní mapové dílo velkého měřítka obsahující body bodových polí, polohopis a popis nemovitostí evidovaných v katastru nemovitostí. Tvoří soubor geodetických informací katastru nemovitostí.

Katastrální území

Základní územní technická jednotka. V informačních systémech (katastr nemovitostí, statistika, atd.) se označuje stejným názvem a podle systému různým číslem. Katastrální území je obvykle jediným územím nebo jedním z několika území obce nebo města.

Katastr nemovitostí

Podle katastrálního zákona (platného od 1. ledna 1993 kdy zanikla tehdejší evidence nemovitostí) uspořádaný a veřejný soupis, popis nemovitostí a informační systém o nemovitostech (pozemcích a budovách). Tvoří jej písemný operát (počítačově uspořádaný soubor popisných informací) a měřický operát (katastrální mapa a soubor geodetických informací - má být v počítačové formě do roku 2006) příslušný vždy k jednomu katastrálnímu území.

Kartografie

Kartografie patří mezi nejstarší vědní obory. Vědní obor zabývající se znázorněním zemského povrchu a nebeských těles a objektů, jevů na nich a jejich vztahů ve formě kartografického díla a dále soubor činností při zpracování a využívání map.

Kartografické zobrazení

Zobrazení objektů, jejichž znázorněním se zabývá kartografie (tj. zemského povrchu a nebeských těles, jevů na nich a jejich vztahů) do roviny kartografického díla (mapy). Znázornění reálného prostoru do roviny mapy pomocí matematicky definovaných vztahů tak, aby docházelo k co nejmenšímu zkreslení zobrazovaných objektů.

Kolaudační rozhodnutí

Rozhodnutí stavebního úřadu podle stavebního zákona a správního řádu, kterým se na žádost stavebníka legalizuje existence stavby a způsobu jejího využití v souladu se stavebním povolením. Kolaudační řízení se vede a kolaudační rozhodnutí vydává také vždy, mění-li se způsob využití dříve kolaudované stavby.

Kresba mapy

Kresba obsahu mapy na papíře nebo na monitoru počítače vyjádřená obvykle čarami hranic pozemků a staveb, u topografických a obdobných map také barevnými výplněmi ploch, popisnými abecedními a číselnými znaky a mapovými značkami určujícími druh objektu, který kvůli omezené velikosti nelze zobrazit čarami hranic.

List mapy

Část mapového díla omezená mapovým rámem, jehož rozměry jsou určeny obvykle technickým předpisem definujícím jméno, druh, účel, měřítko zobrazení a další náležitosti mapového díla. Nejznámějšími mapovými díly jsou například katastrální mapa, základní mapa ČR, technická mapa města, turistické mapy, autoatlasy, orientační mapy měst a obcí atd.

List vlastnictví

Je obdobným dokladem evidence vlastnictví a obdobných věcných práv v katastru nemovitostí, jakým byly do roku 1951 v pozemkovém katastru pozemkové knihy. Podstatným rozdílem je to, že zápisy do pozemkových knih prováděly knihovní soudy - tedy na státních orgánech nezávislá instituce parlamentní demokracie - zatímco dnes zápisy do vlastnických listů, a to ve vybraných případech na základě vlastního rozhodování ve správním řízení o vkladu resp. výmazu práva, provádějí katastrální úřady, které jsou orgány státní správy, které současně vykonávají správu katastru nemovitostí.

Mapa

Zmenšený generalizovaný (zjednodušený) obraz Země, nebeských těles, kosmu, či jejich částí, převedený do roviny pomocí matematicky definovaných vztahů (kartografickým zobrazením), ukazující podle zvolených hledisek polohu, stav a vztahy přírodních, socioekonomických a technických objektů a jevů.

Mapování

Soubor činností (obvykle zeměměřických, topografických, geografických a kartografických), jejichž výsledkem je mapa (mapové dílo).

Mapový list

Část mapového díla omezená mapovým rámem, jehož rozměry jsou určeny obvykle technickým předpisem definujícím jméno, druh, účel, měřítko zobrazení a další náležitosti mapového díla. Nejznámějšími mapovými díly jsou například katastrální mapa, základní mapa ČR, technická mapa města, turistické mapy, autoatlasy, orientační mapy měst a obcí atd.

Mapový podklad pro projekt stavby a terénní úpravy

Mapa, která zobrazuje ve velkém měřítku obvykle 1:200, 1:500, 1:1000, výjimečně v menším, polohopis, výškopis a popis všech objektů území, které má být podle projektu zastavěno nebo terénně upraveno. Mapa zejména obsahuje hranice pozemků převzaté z katastrální mapy, skutečné hranice oplocení a staveb, hranice přírodních objektů terénního reliéfu a porostů. Do mapového podkladů se kreslí projektovaná prostorová poloha a tvar nových staveb a terénních úprav a výkresy takto vzniklé jsou dokladem, který stavebník povinně - podle stavebního zákona - přikládá k návrhu na územní rozhodnutí (rozhodnutí o využití území a rozhodnutí o umístění stavby) nebo k návrhu stavebního povolení (zastavovací plán) nebo povolení terénní úpravy.

Mezní odchylka

Kriterium přesnosti. Největší přípustná odchylka měření a určení geometrických parametrů (délek, úhlu, pravoúhlé souřadnice, výměry atd.). Stanovená na podkladě analýz (matematických a statistických), zpravidla jako násobek směrodatné odchylky.

Měřická metoda

Pojem, kterým zeměměřiči označují způsob měření a určení určitých geometrických parametrů (délek, úhlů, výšek, pravoúhlých souřadnic, výměr) nebo určité kombinace měření těchto parametrů. Měřický postup (technologie) při měření a určování určitých geometrických parametrů (délek, úhlů, výšek, pravoúhlých souřadnic, výměr).

Měřický náčrt

Náčrt, na kterém zaznamenává zeměměřič výsledky svých měření a šetření. Měřický náčrt je, spolu se záznamem měřených hodnot úhlů, délek, převýšení ap. (v současnosti obvykle automatickým do paměti měřického přístroje), základním zdrojem informací nezbytných pro vyhotovení předem určeného druhu geodetické dokumentace (například mapa, geometrický plán, protokol o vytyčení, dokumentace skutečného provedení stavby, atd.).

Měřítko mapy

Poměr nezkreslené délky na mapě k odpovídající délce ve skutečnosti (např. na zemském povrchu). Označuje se výrazem 1:M, kde M je měřítkové číslo. Platí: Čím je měřítkové číslo menší, tím je měřítko mapy větší, např. mapa vyhotovená v měřítku 1:1000 je mapa velkého měřítko, mapa vyhotovená v měřítku 1:1000000 je mapa měřítko malého.

Město

Nejen obecný pojem pro zastavěnou část území, ale podle právního řádu občanského zákoníku a navazujících zákonů právnická osoba vlastní majetek a majetková práva (například nemovitosti, to je pozemky a stavby spojené pevným základem se zemí) a současně pověřená správou daného území. Město je podle zákona o obcích současně obcí.

Místní souřadnicový systém

Systém pravoúhlých rovinných souřadnic, jehož osy, orientace a počátek jsou voleny tak, aby vyhovoval potřebám geodetického zaměření území většinou menšího rozsahu a místního významu. Systém souřadnic, pomocí kterého se zpravidla v zeměměřičství a katastru nemovitostí určují vzájemná poloha a tvar nemovitostí (pozemků a staveb spojených pevným základem se zemí) v území menšího rozsahu a místního významu. Používá se také při geodetických měření, kdy jsou kladeny vysoké nároky na přesnost, zejména v oblasti inženýrské geodézie.

3D model

Trojrozměrný, to jest prostorový model. V zeměměřičství, stavebnictví a v geoinformatice obvykle model umělých a přírodních objektů daného území.

Nadmořská výška

Nadmořskou výšku je možné si přibližně představit jako rozdíl výšky konkrétního místa (bodu) na zemském povrchu a výšky střední hladiny moře určené v konkrétním pevně stanoveném místě (nulovém bodě) pomyslně prodloužené pod pevninu. Teorie výšek, kterou se zabývá geodézie je však velmi složitá a samotný pojem výšky není možné bez hlubších znalostí teorie výšek přesně objasnit.

Nemovitost

Podle občanského zákoníku se věci dělí na věci movité a nemovité. Nemovitou věcí - nemovitostí - je pozemek (viz příslušný pojem) nebo stavba pevně spojená základem se zemí. Podle katastrálního zákona se v katastru nemovitostí evidují pozemky (viz příslušný pojem) a budovy (stavby spojené pevným základem se zemí s obvodovým zdíkem a zastřešením). V katastru nemovitostí se neevidují stavby podzemní nebo takové, které nemají vlastnosti budovy.

Nivelace

Měřická metoda, pomocí které se určují převýšení (rozdíly výšek) mezi dostatečně přesně označenými místy (body).

Nivelační bod

Výškový geodetický bod trvale stabilizovaný (označený) nivelační značkou osazenou obvykle ve svislém zdivu budov, ve skalním povrchu, stabilizačním kamenu zapuštěném do terénu nebo jiným způsobem, u něhož je dokumentována určená nadmořská výška.

Obec

Nejen obecný pojem pro zastavěnou část území, ale podle právního řádu občanského zákoníku a navazujících zákonů právnická osoba vlastníci majetek a majtková práva (například nemovitosti, to je pozemky a stavby spojené pevným základem se zemí) a současně pověřená správou daného území.

Obsah mapy

Kartograficky vyjádřený polohopis, výškopis a popis umělých a přírodních objektů a jevů na Zemi nebo v kosmu na konkrétním území nebo prostoru, způsobem a formou určenými technickým předpisem.

Odchylka

Rozdíl mezi skutečnou nebo matematicky (statisticky) určenou střední hodnotou geometrického parametru (délka, úhel, souřadnice, výměra) a hodnotou určenou jedním měřením popřípadě i následným výpočtem.

Operát katastru nemovitostí

Předepsaným způsobem uspořádaná dokumentace údajů o nemovitostech evidovaných v katastru nemovitostí.

Operát katastru nemovitostí České republiky má dvě části, a to písemnou - soubor popisných informací a měřickou - soubor geodetických informací (katastrální mapa a dokumentace o určení polohy a tvaru nemovitostí).

Ortogonalní metoda měření

Měřická (geodetická) metoda, kterou se poloha bodů určuje měřením vzájemně na sebe kolmých délek (staničení a kolmic) vztažených ke spojnici bodů, jejichž poloha byla určena předchozími měřeními a je známa. V současnosti je tato metoda doplňkovou k metodě nejužívanější - metodě polární.

Ověření geometrického plánu

Zeměměřická činnost, kterou podle zákona o zeměměřičtví úředně oprávněný zeměměřický inženýr ověřuje, zda výsledek zeměměřických činností využívaných ve veřejném zájmu pro účely katastru nemovitostí, pro účely vedení státního mapového díla a pro účely výstavby, odpovídá náležitosti a přesnosti právním předpisům.

Označení hranice

Označení lomových bodů hranice, obvykle vlastnické hranice pozemku nebo hranice katastrálního území nebo hranice státu provedené geodetickou značkou - hraničním znakem. Nejčastějšími hraničními znaky (často se používá pojem "mezník") osazenými v přirozeném terénu jsou žulové hranoly s opracovanou hlavou a křížkem nebo závrtné ocelové trubky s plastovou nebo kameninovou hlavou s označením středu nebo i specializované měřické hřeby zapuštěné v upravených plochách dopravních staveb. Hranice nemovitostí jsou označeny také oplocením a hraničními zdmi pozemků nebo zdmi budov.

Parcela

Pozemek nebo několik vzájemně sloučených pozemků zobrazených na katastrální mapě hranicemi a označených jedním parcelním číslem a mapovou značkou druhu pozemku (to neplatí vždy, orná půda se v katastrální mapě mapovou značkou neoznačuje) v rámci konkrétního katastrálního území.

Plán

Zmenšený pravoúhlý průmět malé části zemského povrchu a s ním spojených objektů do roviny. Obsahuje polohopis, popis, případně i výškopis. Vyznačuje se zejména velkým měřítkem (1:20, 1:50, 1:100, 1:200) a polohopisnou kresbou sestávající z minimálně generalizovaných obrysových čar zájmových objektů.

Plomba

Druh zápisu do písemného operátu katastru nemovitostí (soubor popisných informací), kterým se u konkrétní nemovitosti vyznačuje, že byl podán návrh na změnu údajů o nemovitosti. Tento zápis má ten význam, že až do vyřešení navrhované změny nelze s uvedenou nemovitostí nijak majetkoprávně nakládat nebo ji geometricky měnit.

Podrobné bodové polohové pole

Množina geodetických bodů předepsaným způsobem stabilizovaných geodetickými značkami osazenými v zemi a na objektech staveb, jejichž poloha je určena s předepsanou přesností potřebnou pro podrobné měření - měření změn obsahu katastrální mapy, tematických map velkého měřítka (1:200, 1:500, 1:1000, 1:2000, 1:5000) nebo pro vytyčování hranic pozemků a staveb nebo pro geodetickou dokumentaci skutečného provedení staveb.

Podrobný bod

Místo, kterým je určen lom hranice pozemku nebo hranice stavby nebo hranice území umělého nebo přirozeného objektu, který je předmětem podrobného geodetického měření a následného určení polohy nebo výšky pro zobrazení hranic nebo jednotlivých objektů v mapě nebo obdobné geodetické dokumentaci.

Polární metoda měření

Měřická (geodetická) metoda, kterou se určuje poloha, příp. i výška bodů (geodetických, měřických i podrobných). Metoda je založena na současném měření úhlů a délek geodetickými přístroji, které jsou postaveny na geodetických nebo měřických bodech, u nichž je známa a dokumentována poloha, příp. i výška. V současnosti nejpoužívanější geodetická pozemská (terestrická) metoda měření polohy a výšky (nebo pouze polohy) podrobných bodů mapy nebo obdobné geodetické dokumentace.

Poloha, tvar a rozměr objektu

Geometrické parametry, které jednoznačně a s předepsanou přesností určují hranice objektu na zemském povrchu pro účely zobrazení do mapy nebo obdobné geodetické dokumentace nebo naopak hranice budoucího objektu (např. stavby budovy), které se mají v terénu vyznačit. V právních a technických předpisech zeměměřictví a katastru nemovitostí se používá normovaného pojmu "geometrické a polohové určení".

Polohopis mapy

Obsah mapy vyjadřující polohu, tvar a rozměr objektů mapy ve vodorovné zobrazovací rovině nahrazující skutečnou zakřivenou plochu zemského povrchu. Skutečné prostorové vzdálenosti lomových bodů jednotlivých objektů se v zobrazovací vodorovné rovině zkracují, a to tak, že zkrácení je tím větší, čím je ve skutečnosti strmější spojnice mezi lomovými body objektů.

Polygonový pořad

Mnohoúhelník (neuzavřený nebo uzavřený) geodetických bodů. Měřením úhlů na jednotlivých bodech pořadu a délek mezi nimi se určují pravoúhlé rovinné souřadnice, příp. i výšky jednotlivých bodů. Pořad má počátek a obvykle i konec na geodetických bodech, jejichž poloha, příp. i výška byly již dříve určeny a dokumentovány.

Popis mapy

Obsah mapy, kterým se doplňuje názvy a jmény, číselnými znaky a předepsanými mapovými značkami polohopis a výškopis mapy. Popis mapy je předepsaným způsobem uspořádán vně a uvnitř rámu mapy. Informuje uživatele mapy zejména o druhu mapy, měřítku mapy, vyhotoviteli, zobrazovací soustavě, správci mapového díla, době vzniku mapy, geografických a pomístních názvech a jménech, nadmořských výškách bodů a vrstevnic a výškových kótách přírodních objektů, parcelních číslech na katastrálních mapách, popisných číslech budov v tematických mapách, názvech ulic a prostranství v tematických mapách, číslech geodetických bodů atd.

Potvrzení geometrického plánu

Potvrzení, které vyznačuje katastrální úřad na geometrických plánech na znamení souhlasu s očíslováním nově geometricky a polohově určených pozemků a po provedení kontroly, jejímž cílem je zjistit, že na plánu nejsou zjevné závady odporující prováděcímu předpisu katastrálního zákona.

Pozemek

Část zemského povrchu oddělená od sousedních částí zemského povrchu (pozemků) hranicemi.

Pozemkový katastr

Pozemková evidence z období první republiky platná do roku 1951. Geometrické zobrazení, soupis a popis všech pozemků ve státě (Československé republice), vykonávané podle zákona 177/1927 Sb. o pozemkovém katastru a jeho vedení a vládního nařízení č. 64/1930. Vlastnická a jiná věcná práva k evidovaným pozemkům byla zapsána v pozemkových knihách vedených u knihovnických soudů.

Poznámka v katastru nemovitostí

Druh zápisu v písemném operátu katastru nemovitostí, kterým se u konkrétní nemovitosti vyznačuje, že byl podán návrh nebo rozhodnutí na změnu údajů o nemovitosti (blíže viz pojem "plomba").

Profil terémem

Svislý řez vedený terénem po polohově a geometricky určené trase (hranici), který předepsaným způsobem a v určeném měřítku zmenšení zobrazuje převýšení lomových bodů terénu a jejich vodorovné vzdálenosti. Profil terénem je druh geodetické a stavební dokumentace sloužící obvykle potřebám projektování tras budoucích liniových inženýrských staveb (inženýrské sítě, dopravní stavby apod.).

Protokol o vytyčení hranice pozemku

Jeden z výsledků vytyčení hranice pozemku - zeměměřické činnosti pro účely katastru nemovitostí. Listina, na které se předepsaným způsobem dokumentuje způsob (použité měřické metody a postupy), jakým byly hranice konkrétního pozemku vytyčeny a skutečnost, že s průběhem vytyčené a předepsaným způsobem označené hranice konkrétního pozemku byly v terénu seznámeni všichni vlastníci nebo jiní oprávnění dotčených pozemků. Protokol o vytyčení pozemku obvykle doprovází vytyčovací náčrt.

Protokol o vytyčení stavby nebo terénní úpravy

Výsledek zeměměřické činnosti. Listina, na které se předepsaným způsobem dokumentuje obsah, rozsah a způsob vytyčení stavby nebo terénní úpravy provedené v souladu s územním rozhodnutím a stavebním povolením nebo povolením terénní úpravy a na které se potvrzuje, že vytyčené značky převzal stavbyvedoucí nebo technický dozor investora, tedy osoby a zástupci účastníků výstavby, které geodetovi vytyčení, v souladu s platnou smlouvou a v souladu s platnou projektovou dokumentací, zadaly.

Protokol o kontrolním měření stavby nebo terénní úpravy

Výsledek zeměměřické činnosti. Listina, na které se předepsaným způsobem dokumentuje, že objekt stavby nebo terénní úpravy byl v zadaném obsahu a rozsahu geodeticky zaměřen, byla určena prostorová poloha a tvar a bylo provedeno porovnání, zda v předepsaných mezích (odchylných nebo tolerancích) byla dodržena projektovaná prostorová poloha a tvar.

Přesnost geodetického měření

Základní parametr kvality geodetického měření vyjádřený předepsanou hodnotou směrodatné odchylky měření konkrétní geometrické veličiny (délky, úhlu, polohy vyjádřené pravoúhlými souřadnicemi, výšky) a hodnotou skutečně dosažené odchylky měření.

Přesnost mapy

Základní parametr kvality mapování a kartografického zpracování mapy. Vzhledem ke složitému procesu vzniku mapy má každá mapa vlastní soubor číselných charakteristik přesnosti pro jednotlivé prvky mapového obsahu. Tento soubor je ovlivněn metodou získání dat potřebných pro kartografické vyjádření mapového obsahu, mírou jeho generalizace, pečlivostí a způsobem vykreslení, možnostmi reprodukce.

Přetvoření stavby

Deformace (změna tvaru) stavebního nebo technologického objektu ve svislé nebo vodorovné rovině nebo prostorová deformace objektu způsobená provozní, stavební nebo montážní činností a zatěžováním podloží a základů objektu. Přetvoření dosahuje projektovaných hodnot určených statickým výpočtem nebo výjimečně projektované hodnoty a tolerance překračuje s tím, že stavba nebo montáž musí být zastavena a musí být provedena nápravná opatření zaručující bezpečné dokončení a následný bezpečný provoz stavebního nebo technologického objektu.

Rajon (rayon)

Vektor dané délky a daného směru (orientovaná úsečka) sloužící ke geodetickému zaměření a určení polohy, příp. i výšky (pravoúhlých souřadnic, příp. i výšky) nového geodetického bodu z geodetických bodů, jejichž poloha již byla určena a dokumentována.

Rastr

V geodézii a kartografii se tohoto termínu používá pro rastrový obraz. Obraz, jehož celková plocha je rozdělena na velmi malé pravidelné plošky, z nichž každá má určitou barvu. Uspořádání plošek určitých barev v celkové ploše pak vytváří černobílý (barvami jsou stupně šedi) nebo barevný obraz. V digitální podobě rastrového obrazu je každé plošce přiřazena číselná hodnota odpovídající konkrétní barvě a souřadnice udávající polohu plošky v celkové ploše obrazu. Digitální rastrový obraz vzniká např. skenováním papírové předlohy.

Regulační plán

Územně plánovací dokumentace obce jejíž obsah a náležitosti stanoví stavební zákon. Regulační plán je podrobnější územně plánovací dokumentací než je územní plán obce.

Rovina zobrazení

Rovina, do které se na základě matematicky definovaných vztahů zobrazují objekty Země nebo kosmu.

Rozdělení pozemku

Určení nové hranice uvnitř pozemku, kterou se vytváří nejméně dva nebo i více nových pozemků. Rozdělení pozemku je právoplatné, pokud jej odsouhlasí nebo o něm kladně ve správním řízení rozhodne územně příslušný stavební úřad, vyhotoví se geometrický plán a nově vzniklé pozemky budou evidovány v operátu katastru nemovitostí.

Síť geodetických bodů

Množina geodetických bodů rovnoměrně rozložených v potřebné hustotě (vzájemné vzdálenosti bodů) po celém území, které je předmětem geodetických měření a šetření (celé území státu, území menšího rozsahu např. území stavby, území rozsahu změny katastru nemovitostí např. vzniku nové hranice při rozdělení pozemku apod.). Zpravidla ji tvoří geodetické body, které jsou geodetickým základem pro podrobné geodetické měření a jejichž poloha, výška nebo obojí byly určeny před započítím podrobného geodetického měření. Spojnice geodetických bodů, které mohou vyjadřovat např. vzájemnou viditelnost mezi body, tvoří na sebe navazující elementární geometrické obrazce např. trojúhelníky nebo čtverce - odtud název síť geodetických bodů.

S-JTSK(souřadnicový systém)

Souřadnicový systém jednotné trigonometrické sítě katastrální. Jeden ze závazných referenčních systémů na území České republiky, prostřednictvím něhož se jednoznačně určuje poloha lomových bodů hranic pozemků, ostatních hranic a objektů v katastrálních mapách a civilních státních mapových dílech.

Směrodatná odchylka

Charakteristika přesnosti. V geodézii může charakterizovat např. přesnost určení polohy (pravoúhlých rovinných souřadnic), přesnost určení výšky, přesnost měření úhlu nebo délky, přesnost určení výměry apod.

Soubor geodetických informací katastru nemovitostí

Měřický operát katastru nemovitostí ČR. Tvoří jej katastrální mapa a právoplatné výsledky všech měření a určení polohy a tvaru hranic pozemků.

Soubor popisných informací katastru nemovitostí

Písemný operát katastru nemovitostí. Sestává z předepsaným způsobem uspořádaných informací o názvech a číslech katastrálních území, číslech parcel, druzích pozemků, způsobu využití pozemků, výměrách pozemků, číslech popisných nebo číslech evidenčních budov, číslech listu vlastnictví, vlastnicích nebo jiných oprávněných, druzích vlastnických nebo jiných věcných práv, nabývacích titulech právních listin a dalších skutečnostech.

Souřadnice

Hodnoty, v geodézii a kartografii nejčastěji délkové nebo úhlové, které udávají polohu bodu vzhledem k souřadnicovému systému (pevně zvoleným bodům a směrům). Nejčastěji používané jsou souřadnice pravoúhlé - rovinné (x, y), prostorové (x, y, z), souřadnice polární (používané zejména při podrobném geodetickém měření).

Souřadnicový systém

Zvolené body a směry vůči nimž se udává poloha bodů. Nejčastěji se volí počátek souřadnicového systému a souřadnicové osy. Poloha bodů v souřadnicovém systému je vyjádřena hodnotami souřadnic např. pravoúhlých - úseky na souřadnicových osách, polárních - v rovině úhel mezi souřadnicovou osou a spojnicí počátku a konkrétního bodu a délka mezi počátkem a konkrétním bodem, v prostoru úhly mezi rovinami danými souřadnicovými osami a spojnicí počátku a konkrétního bodu a délka mezi počátkem a konkrétním bodem.

Spád

Poměr převýšení k vodorovné délce mezi dvěma body. Vyjadřuje se v procentech nebo promilích.

Stabilizace bodu

Vyznačení polohy nebo i výšky bodu na zemském povrchu nebo na přirozeném nebo umělém pozemském objektu uskutečněné geodetickou značkou, například kamenným nebo obdobným hraničním znakem (mezníkem), měřickým hřebem, nivelační čepovou (do svislého zdiva) nebo hřebovou (do vodorovné plochy) značkou, dřevěným kulem, ocelovou trubkou osazenou v zemi nebo zabetonovaném obložení apod.

Stavební geodézie

Část inženýrské geodézie, která se zabývá činnostmi ve výstavbě při přípravě a tvorbě projektů, uskutečňování staveb a dokumentaci ukončených staveb.

Stavební povolení

Kladný výsledek správního řízení (stavebního řízení) stavebního úřadu. Stavební povolení je podle stavebního zákona nezbytnou podmínkou k započetí stavební činnosti. Stavebnímu řízení předchází územní řízení stavebního úřadu.

Stavební řízení

Správní řízení stavebního úřadu, ve kterém tento úřad podle stavebního zákona rozhoduje o stavebním povolení. Stavebnímu řízení předchází územní řízení.

Tachymetrie

Geodetická metoda mapování, kdy současně poloha a výška polohopisných nebo výškopisných bodů objektů zobrazených v mapě je určována současným měřením úhlů a délek měřickým přístrojem postaveným na bodech o známé poloze (souřadnicích) a výšce.

Technická mapa města (obce)

Tematická mapa velkého měřítka (obvykle 1:500) obsahující polohopis, výškopis a popis hranic pozemků a všech přirozených a umělých objektů daného území. Mapa slouží ke správním účelům území obce.

Tematická mapa

Mapa, která je svým obsahem tematicky určena k jednomu nebo i více účelům. Nejčastějšími účely tvorby a využívání tematických map jsou účely správní, projektové, průzkumné, školní, vědecké apod.

Transformace souřadnic

Matematicky definovaný převod souřadnic z jednoho souřadnicového systému do jiného souřadnicového systému.

Trigonometrická síť

Síť trigonometrických bodů. Síť trojúhelníků, jejichž vrcholy jsou trigonometrické body.

Trigonometrický bod

Geodetický bod trigonometrické sítě.

Účelová geodetická síť

Síť geodetických bodů určená konkrétnímu účelu, například vytyčování staveb a terénních úprav, mapování, měření posunů nebo přetvoření objektů apod.

Údaje o parcele

Údaje, které jsou předmětem pozemkové evidence, například pozemkového katastru nebo evidence nemovitostí nebo katastru nemovitostí. V katastru nemovitostí ČR jsou údaje o parcele: příslušnost do katastrálního území, druh číslování parcel, parcelní číslo, výměra parcely, kvalita výměry, druh pozemku, způsob využití a ochrany nemovitosti, popisné číslo nebo evidenční číslo budovy, příslušnost k vlastníku, rozlišení právního vztahu, označení listu katastrální mapy, příslušnost budovy k části obce, souřadnice definičního bodu parcely, odkaz na položku výkazu změn.

Územní plán

Stavebním zákonem určená dokumentace o území obce nebo území velkého územního celku určená k správě a rozvoji území.

Územní rozhodnutí

Rozhodnutí stavebního úřadu v územním řízení podle stavebního zákona.

Územní řízení

Správní řízení ve kterém stavební úřad rozhoduje o využití území nebo o umístění stavby nebo o chráněném území nebo ochranném pásmu nebo o stavební uzávěře nebo o dělení nebo scelení pozemků.

Věc nemovitá

Podle občanského zákoníku pozemek nebo stavba pevně spojená základem se zemí.

Věcné právo

Právo k věci. Občanský zákoník rozlišuje věci movité a nemovité. V katastru nemovitostí se eviduje vlastnické právo, zástavní právo, právo odpovídající věcnému břemeni a předkupní právo.

Vklad práva do katastru nemovitostí

Právní úkon, kterým se zákonným způsobem legalizuje věcné právo konkrétní osoby nebo osob ke konkrétní nemovitosti.

Vlastnická hranice pozemku

Hranice pozemku konkrétního vlastníka nebo vlastníků.

Vlastník pozemku

Osoba fyzická (občan) nebo právnická, která vlastní pozemek a může toto vlastnictví doložit výpisem z listu vlastnictví katastru nemovitostí.

Vytyčení

Geodetická činnost uskutečněná odborně a nestranně na základě právoplatné dokumentace (například katastrální operát nebo projektová dokumentace stavby nebo terénní úpravy) jejímž výsledkem jsou geodetické značky, které určují prostorovou polohu a tvar pozemku, budoucí stavby, terénní úpravy nebo jiného objektu na zemském povrchu. Při vytyčení geodet v terénu vyznačuje podle právoplatné dokumentace (například katastrální operát nebo projektová dokumentace stavby nebo terénní úpravy) např. lomové body vlastnických nebo jiných hranic, půdorys budoucí stavby budovy, osu budoucí stavby komunikace apod.

Vytyčovací náčrt

Výsledek geodetické činnosti (vytyčení), kterým se dokumentuje v grafické podobě (zobrazení předmětu vytyčení doplněné číselnými údaji (např. souřadnice, vytyčovací prvky - úhly a délky, kontrolní údaje - délky úseků hranic apod.) obsah, způsob a výsledky vytyčení hranic pozemku nebo vytyčení prostorové polohy případně i tvaru objektu stavby nebo terénní úpravy a kterým se dokumentuje i předání vytyčených a stabilizovaných značek ve výstavbě (přejímajícím je obvykle stavbyvedoucí nebo technický dozor investora). Jeden z výsledků vytyčení hranice pozemku - zeměměřické činnosti pro účely katastru nemovitostí. Listina, na které je předepsaným způsobem zobrazena vytyčená hranice a její nejbližší okolí a na které se dokumentují vytyčovací prvky lomových bodů vytyčené hranice konkrétního pozemku.

Vytyčovací síť

Účelová síť geodetických bodů určená k vytyčení prostorové polohy případně i tvaru objektů stavby nebo terénní úpravy.

Vyznačení budovy

Úkon, kterým se do katastru nemovitostí zapisuje budova, jako samostatná nemovitost označená parcelním číslem.

Výmaz práva z katastru nemovitostí

Právní úkon, kterým se zákonným způsobem legalizuje zánik věcného práva konkrétní osoby nebo osob ke konkrétní nemovitosti.

Výměra pozemku

Plocha pozemku zobrazeného v katastrální mapě jako parcela, tj. plocha vztažená k vodorovné zobrazovací rovině této mapy.

Výpis z katastru nemovitostí

Výpis údajů z katastru nemovitostí, a to výpis z údajů o konkrétní nemovitosti (nemovitostech) nebo údajů z konkrétního listu vlastnictví konkrétního katastrálního území. Výpis označený kolkem mimo jiné dokládá vlastnictví a obdobná věcná práva k nemovitostem (věcné břemeno, zástavní a podzástavní právo) při řízení před státními a územními orgány a soudy.

Výškopis mapy

Obsah mapy zobrazující výšky (obvykle nadmořské nebo výšky místního výškového systému) a vzájemná převýšení objektů zobrazených v mapě, a to obvykle formou výškových kót, vrstevnic, šraf terénních stupňů, případně i jinými kartografickými formami.

Výškový systém

Systém ve kterém se určují nadmořské výšky. Tvoří jej srovnávací hladina pro výpočet výšek - střední hladina zvoleného moře (nulová hladina, odpovídá jí nulová nadmořská výška) ve zvoleném místě (nulovém bodě), druh používaných výšek - matematicky definovaný vztah pro výpočet výšek. Například srovnávací hladinou výškového systému Bpv je střední hladina Baltského moře v Kronštatě, systém používá tzv. normální Moloděnského výšky.

Zaměření (geodetické)

Geodetická činnost, jejímž cílem je pomocí geodetických měření určit polohu nebo výšku (příp. obojí) geodetických bodů nebo podrobných bodů, které určují prostorovou polohu, tvar a rozměr objektů obsahu mapy nebo obdobné geodetické dokumentace.

Základní bodové polohové pole

Množina trigonometrických bodů - geodetických bodů předepsaným způsobem stabilizovaných a dokumentovaných. Základní bodové polohové pole spravuje Zeměměřický úřad.

Základní mapa závodu

Tematická mapa velkého měřítka (obvykle 1:500) obsahující polohopis, výškopis a popis hranic pozemků a všech přirozených a umělých objektů daného území závodu. Mapa slouží ke správním účelům území závodu.

Zápis vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem

Právní úkon, na základě kterého se konstituuje vlastnické nebo jiné věcné právo konkrétní osoby nebo osob v operátu katastru nemovitostí.

Záznam v katastru nemovitostí

Druh zápisu do operátu katastru nemovitostí, kterým katastrální úřad vyznačuje, že se mění údaj o nemovitosti na základě pravomocného rozhodnutí orgánu státní správy nebo územní samosprávy nebo na základě zákona.

Zeměměřictví

Český výraz pro souborné oborové označení geodézie a kartografie. Soubor geodetických a kartografických činností včetně technických činností v oblasti katastru nemovitostí.

Zjednodušená evidence katastru nemovitostí

Přechodná forma evidence pozemků bývalého pozemkového katastru, u nichž byla právoplatně zachována vlastnická nebo jiná věcná práva přesto, že byly v padesátých až šedesátých letech 20. století převážně násilnou formou sloučeny do velkých zemědělských a lesních půdních celků a vlastníkům bylo odepřeno právo na těchto pozemcích hospodařit.

Zobrazovací soustava, zobrazovací rovina

Pojmy matematické kartografie, kterými se prostředky této vědní disciplíny určuje druh a způsob zobrazení objektů zemského povrchu nebo kosmu do roviny.

Způsob využití pozemku

Katastrálním zákonem a jeho prováděcím předpisem definovaný způsob, kterým je pozemek využíván. O legálním způsobu využití pozemku evidovaném v katastru nemovitostí nerozhoduje (až na výjimky) samostatně vlastník pozemku nebo jiný oprávněný, ale zákonem určený orgán státní správy nebo územní samosprávy. Například stavební úřad, orgán ochrany zemědělského nebo lesního půdního fondu, vodohospodářský orgán, orgán ochrany životního prostředí apod.